

egy akad, mely jelentős áldozatokat hoz a kis művészkolóniáért. Így: Kecskemét, Pécs stb.

Az első kiállítás színvonala nagyon biztató. Látszik, hogy a vidéken élő művészek szoros kapcsolatot tartanak a ma művészetének lüktető tempójával.

Amily mértékben erősödni fognak ezek a derék vidéki egyesületek, úgy fogják városaikban hátrább szorítani a dilettantizmust, a selejtes fővárosi giccstartatot, mely eddig szívós kitarással épen a vidékre vetette magát.

Az első kiállításon több olyan névvel is találkozunk, mely már jóismérésünk, de nagyon sok új tehetséggel is megismerkedhettünk.

A pár százra rúgó műtárgyanyagban számottevő értékekre bukkantunk.

A bajai Ágoston Vencel derék tájfestőnek indul. *Fábián Gyula* és *Fábiánné Biczó Ilona* Szombathelyen dolgoznak. Rézkarcaik és aquatintáik komoly kultúráról tanuskodnak. A pécsi *Gebauer Ernő* egy nagystílusú, barokk-stílusú mennyezettervvel keltett nagy figyelmet. Dr. *Giay Frigyes* (Szombathely) egyházi csendéletével tűnt ki. A kecskeméti művészléglőkörből kiemelkedő *Hagyik István* a vidékiek egyik legerősebb tehetsége. Jó úton jár, egyéni és magyar. *Hernádi Handmann Lajos* az egriek egyik erős talentuma. *Herritz Oszkár* a győri székesegyház finom felfogással megfestett bensejével igazolta hívatottságát. *Istokovits Kálmán* izmos tehetsége már régi jóismerésünk. *Köszeghy Gyula* és *Marlyn Ferenc* is a pécsi gárda erejét tanúsítja. *Mayer Árpád* (Győr), *Mátis Kálmán* (Kecskemét), ifj. *Nagy Béla* (Kecskemét), *Pandúr József* (Győr), *Prohászka József* (Kecskemét), *Solymossy Konrád* (Kecskemét), *Szabó Alajos* (Győr), *Wagner József* (Békéscsaba), *Tóth Lajos* (Kecskemét) egyaránt komoly reményekre jogosító művészek. Munkásságuk örvendetesen igazolja, hogy nagyobb vidéki városainkban új, bőtermésű talaj mélyül a magyar művészet számára.

A pécsi és kecskeméti művészek fel-tűnő ereje, kiforrott készsége igazolja, mily sokat jelent egy-egy művészkolónia a vidéki városok kultúrnívójának emelése tekintetében!

A vidéki művészek első bemutatkozása sikerrel járt, ügylátszik sokat várhatunk reményteljes működésüktől.

Marjay Ödön.

Zenei szemle.

Az elmúlt hetekben két nevezetesebb zenei eseményről számolhatunk be. Itt járt *Miguel Fleta* és hallottuk a legértékesebb magyar szimfóniák egyikét, *Hubay Jenő Vita Nuova*-ját.

Fleta a Városi Színházban a *Tosca* Cavaradossi, a *Rigoletto* mantuai herceg szerepében és a Vigidóban egy önálló ária-esten lépett fel. Kitűnő tenorista. Méltó nagy híréhez. De hírneves elődjével ne hasonlítsuk össze. Caruso tüneményes organumát meg sem közelíti, sőt a fiatal *Slezákét* sem. Nagy kvalitás, hogy tökéletes technikával rendelkezik s lírai finomságai-ban százféle szín váltakozik. Művészetének igazi területe nem a hangversenydobogó, hanem a színpad. Ez a fiatal spanyol tipikus olasz énekessé vált. Közönségünk minden fellépésekor rendkívül melegen ünnepelte.

*

Az ötödik bérelti *filharmóniai hangverseny* műsora (január 23) *Hubay Jenő Vita Nuova* (Dante) című szimfóniájából állt. Az országos Dante-ünnepségre készült, melyet hét évvel ezelőtt mutattak be a Corvin Mátyás Egyesület által rendezett ünnepélyen a szerző vezénylete alatt.

Az olaszok legnagyobb költőjéről két magyar ember írta a legértékesebb zenekari költeményt. *Liszt Ferenc* és *Hubay Jenő*. Nemesak tárgyban, hanem szellemben is társak. *Liszt* a zene-művészet egyik legnagyobb apostola. *Hubay* a magyar zeneművészet egyik legragyogóbb jelensége. *Liszt Dante*-ja és *Hubay Vita Nuova*-ja zeneművészeti méltó adózás a nagy olasz géniusz hatszázéves születésének és halálának fordulójára. Az egész világ előtt büszkélkedve mutatunk erre a két magyar műre, mely a zeneművészetben a legmagasabbra emelte *Dante* kultuszát. A *Vita Nuova* szimfónia előadása azért is kimagasló esemény, mert ez a mű *Hubay* rendkívül gazdag zeneköltői munkásságának minden gyümölcse közül is a legértékesebb és a legtökéletesebb. Tenorszólóra, három női hangra, vegyes és gyermekkarra és nagy zenekarra készült. Közel háromszáz előadót kíván.

A vezérkönyv *Dante Vita Nuova*-jának öt szonettjén épült fel s az «isteni költő» megható líráját, epedését, iátomását, szenvedését, végül fanatikus

rajongását emelkedett zenei szóval festi. Két főrészből áll és hét tételre tagozódik, melyek közül kettő tisztán instrumentális. Legkiemelkedőbb érelynének tartjuk: egységes és emelkedett szellemét, előkelő melodikáját, arányosságát és hódító hanghullámainak sodró erejét. Händel tornyosuló hanghegyei merednek elénk s a másik pillanatban az egyszerű, naiv lélek meleg szava suttog arról a nagy, rendkívüli szerelemről, amely a világméltóságot leg-tisztultabb lírája. És ehhez Hubay a zenében felemelkedett.

A szimfónia tételtől-tételre magasabb régiókba visz. A hetedik tételben («Az égben») egyenesen a zenei fenség ormain jár. A zenekar, tenorszólo, gyermek- és vegyeskar nem a mennyországot festi, hanem az ég magasztos békéjében és derűjében élő két szerelmes lénynek tiszta örömét. E egyszerű tétel melegsége és közvetlensége Haydn teremtséneke kimagaslóbb részeivel rokon.

A két óra hosszú tartó hatalmas művet Dohnányi Ernő vezényelte. Szeretettel és lelkesen. A tenorszólót Székelyhidy Ferenc nagy művészhez méltóan énekelte. A Sztojanovits-tercetlet, a Palestrina-kórust, a gyermekkart és Zalánfi Aladár orgonaművészt elismerés illeti. A szimfóniának rendkívül nagy sikere volt. Papp Viktor.

Zenei irodalmunk.

I.

A naptári év kezdetén a zenei szezon mindig ellanyhul. Ezt az alkalmat arra használjuk fel, hogy zene-művek helyett a magyar zenei irodalomról adunk összefoglalást.

Egyetlen zenekultúránkban a zenei irodalomnak különleges helyzete van. Nagyrészt német, angol s francia könyvekből és folyóiratokból táplálkozik ma is. Zeneértő és zeneszerető közönségünk nagyobb fele nem magyar kultúrán nőtt fel, a nyelvi különbség nem akadályozza tudásvágyában. A kisebbik fele még nem jutott el arra a színvonalra, hogy szakirodalmi ismeretekkel felvértezve merüljön bele a zenetudomány és zeneművészet kérdéseibe. Számításunk szerint ma Magyarországon zene iránt érdeklődő húsz-ezer ember él, akiknek legfeljebb húsz százaléka áll a magyar faji kultúra alapján. A többit idegen nyelvű betűk elégitik ki. Ez a néhány ezer ember pedig csaknem minden vezetés nélkül

bolyong a zenei mező végtelenjén s vagy összehasonlítás és ítélet nélkül olvassa azt, amit a kezeügyébe ad a véletlen, vagy nem is jutott még arra a gondolatra, hogy a zeneművészet szépségeit nemcsak füllel kell élvezni, de szemmel — olvasás útján — fokozni is lehet.

Borzalmas igazság, hogy nemzetünk évszázadok óta nem a maga életét éli. Vagy legalább is — nem teljesen. De ezen a kereten belül irodalmunk és képzőművészetünk hasonlíthatatlanul magyarabb, mint zenevilágunk. 1900 körül a Filharmóniai Társaság próbáin alig lehetett magyar szót hallani s a Zeneakadémián a tanárok és a növendékek fele nem tudott magyarul. Negyedszázad alatt feltűnő erővel haladtunk zenekultúránk magyarosodása felé, sőt olyan nagyokat is léptünk, hogy csodálkozva állunk saját erőnk némely jelensége előtt. Szerzőinket például országok, földrészek ünnepelek. Jobban, mint mi. Zeneszeink képzettsége mindenütt kimagaslík. Zeneművészeti Főiskolánk világhírű. Filharmóniai Társaságunk zenekarának nagyszerűségét mindenhol elismerik. És nincs egyetlen hangjegynyomdánk!... Illetőleg van egy régi, amely egyetlen kóta-vésővel dolgozik. És nincs egyetlen hangjegykiadóink, aki világbabérral övezett szerzőinkkel szóba állana!... Komponistáink nagyrészt a külföld már rég elhódította tőlünk. Bartók, Dohnányi, Hubay, Kodály, Poldini művei rendszerint nem magyar kiadónál jelennek meg. Zeneköltőink egy része keserves keresményéből idegenben készítetteti el ópuszait s német, francia, vagy legjobb esetben német-magyar felemás címlappal adhatja ki és óriási bizományi percent veszteséggel adja át kótaárusainknak. Ezzel szemben az orosz kóták címdala mindig cirillbetűs volt s ma is az.

Kótanyomásunk hiánya, nyomdai-áruunk drágasága és a közvetítő-kereskedelem túlkapása megbénította zeneszerzőinket.

Két-három kótakiadóinkat nem illethetjük váddal, hiszen az üzlet, nem altruista találmány. A kereslet szabályozza a kínálatot. Ők arról nem tehetnek, hogy a társadalom csak ennyi és csak olcsó árut tud felvenni. Másról és másként kell megfogni a kérdést.

Allamilag segélyezett hangjegynyomdát kell szervezni! — amely az arra érdemes magyar kompozíciókat úgy állítaná elő, hogy olcsóságukkal is tért